

STORTINGET

Representantforslag 168 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed,
Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse

Dokument 8:168 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Jonas Andersen Sayed, Harry Valderhaug og Ida Lindtveit Røse om en langtidsplan for effektiv norsk bistand

Til Stortinget

Bakgrunn

Store endringer i bistanden på kort tid

Den norske bistanden har på få år endret karakter. En stadig mindre andel går til tradisjonell fattigdomsbekjempelse, mens mer av budsjettet brukes på klima- og miljøtiltak, flyktningutgifter i Norge og formål knyttet til sikkerhets- og utenrikspolitiske prioriteringer. Etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina har denne utviklingen tiltatt. I 2026 vil rundt 20 prosent av bistandsbudsjettet gå til ikke-humanitær støtte til Ukraina, finansiert både over bistandsbudsjettet og gjennom Statens pensjonsfond utland. Dette har ført til betydelige omprioriteringer og redusert støtte til andre deler av verden.

Sending-utvalget anbefalte i 2023 et klarere skille mellom tradisjonell bistand og globale fellesgoder (Utenriksdepartementet (2023) Investering i en felles fremtid. Et nytt rammeverk for utviklingspolitikken). Samtidig viser analyser av tankesmien Langsikt at den tradisjonelle bistanden faller fra 65 prosent til 54 prosent av budsjettet i 2026. I samme periode har andelen som går til globale fellesgoder ligget relativt stabilt mellom 19 og 22 prosent, mens andelen som går til tiltak definert som «globale fellesgoder med lav utviklingsre-

levans» har steget fra 14 prosent til 26 prosent. Langsikt sin analyse konkluderer med at andelen av bistandsbudsjett som i 2026 er rettet mot tradisjonell bistand, er «mest sannsynlig den laveste andelen i norsk bistandshistorie (på over 70 år)».

Svak politisk styring og lite overordnet behandling

Til tross for disse store endringene har Stortinget i liten grad behandlet den overordnede retningen for norsk utviklingspolitikk. Forrige stortingsmelding om utviklingspolitikken kom i 2017. De siste seks årene er det kun holdt én utviklingspolitisk redegjørelse, og Regjeringens plan for Norge 2025–2029 omtaler ikke bistandens innretning. Dette har skapt uklarhet om mål, prioriteringer og langsiktig retning, og svekket forutsigbarheten for samarbeidspartnere og aktører i feltet.

Behov for forutsigbarhet og en helhetlig ramme

Langsiktighet er avgjørende for gode utviklingsresultater. En stabil og forutsigbar bistandspolitikk gir bedre planlegging, styrker norsk og lokal fagkompetanse, forankrer Norges rolle i utviklingspolitikk globalt, og bidrar til sterkere offentlige institusjoner i samarbeidsland. Samtidig må det være et tydelig skille mellom langsiktig bistand og håndtering av ekstraordinære situasjoner. Uten klare politiske rammer øker risikoen for at bistanden blir fragmentert, reaktiv og styrt av kortsiktige hensyn.

Norsk forvaltning bruker allerede langtidsplaner i flere sektorer – som forsvar og samferdsel – for å sikre stabilitet og tverrpolitisk forankring. En tilsvarende

langtidsplan for bistand vil gi et mer konsistent rammeverk som kan styre tematiske prioriteringer, balansere forholdet mellom bilateral og multilateral bistand og sikre at fattigdomsbekjempelse forblir et hovedformål. Flere europeiske land har allerede etablert slike flerårige rammer. Finland har for eksempel lagt frem en rapport om utviklingspolitikk utarbeidet med en parlamentarisk oppfølgingsgruppe med alle partier, med eksplisitt mål om å styrke en langsiktig utviklingspolitikk på tvers av valgperioder. Frankrike har vedtatt en egen flerårig ramme- og styringslov for utviklingspolitikken som gir en tydeligere flerårig og mer forpliktende ramme enn årlige budsjettprioriteringer alene.

Behov for systematisk resultatmåling og prioritering av multilateral bistand

En stadig større andel av norsk bistand kanaliseres gjennom multilaterale organisasjoner som FN-systemet, Verdensbanken, globale fond og ulike offentlig-private partnerskap. Disse aktørene forvalter betydelige midler på vegne av Norge og spiller en avgjørende rolle i arbeidet med fattigdomsreduksjon, helse og utdanning.

Samtidig varierer dokumenterte resultater, måloppnåelse og kostnadseffektivitet mellom organisasjonene. Norge har over tid utviklet gode systemer for evaluering, men det mangler en helhetlig og systematisk rangering av multilaterale partnere basert på deres effektivitet og bidrag til norske hovedmål for bistanden. For å sikre best mulig bruk av fellesskapets midler bør det etableres en fast, transparent og etterprøvbar ord-

ning for resultatmåling av multilaterale organisasjoner og fond.

En slik internasjonal bistandsvurdering bør måle dokumenterte utviklingseffekter, måloppnåelse innen fattigdomsbekjempelse, grad av lokal forankring samt administrasjonskostnader og effektiv ressursbruk. Rangeringen bør brukes aktivt i prioriteringen av fremtidige bevilgninger, slik at mer av støtten kanaliseres til de organisasjonene som dokumenterer best resultater og sterkest bidrag til norske utviklingspolitiske mål.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen legge frem en langtidsplan for norsk bistand i kommende stortingsmelding.
2. Stortinget ber regjeringen utarbeide en tydeligere strategi for norsk bistand, der fattigdomsbekjempelse stadfestes som hovedformål.
3. Stortinget ber regjeringen etablere en helhetlig og transparent ordning for systematisk resultatmåling og rangering av multilaterale organisasjoner og fond som mottar norsk bistand, ut fra resultater og hvor effektivt disse aktørene bidrar til norske bistandsmål, og legge denne til grunn for prioritering av fremtidige bevilgninger.

17. mars 2026

Jorunn Gleditsch Lossius

Jonas Andersen Sayed

Harry Valderhaug

Ida Lindtveit Røse

